

Dainis Mjartāns

PASĀKUMI LATGALES INFORMATĪVĀS TELPAS STIPRINĀŠANAI UN LATGALIEŠU VALODAS NODROŠINĀŠANAI ELEKTRONISKAJOS PLĀSSAZIŅAS LĪDZEKĻOS

Latgalē krasi izjūtama divu atšķirīgu informatīvo telpu esamība, ko pastiprina brīvi uztveramās Krievijas un Baltkrievijas televīziju programmas, kā arī satelītoperatoru (viedkaršu) nelegālas koplietošanas tendences. Šādos apstākļos valsts mediju politikai jābūt vērstai uz ciešāku Latgales informatīvo sasaisti ar pārējiem Latvijas apgabaliem, garantējot, ka pierobežā dzīvojošie Latvijas iedzīvotāji tiek informēti par valstī notiekošajiem procesiem un starptautisko notikumu attīstību.

Jānodrošina Valsts valodas likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību, attīstību un lietošanu.

Kādi soļi sperami, lai ar samērīgu ieguldījumu varētu sasniegt pēc iespējas lielāku auditoriju un veicinātu daudzveidīga satura izveidi latgaliešu identitātes un valodas stiprināšanai?

Raksta autors analizē Nacionālās Elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) izstrādātās Latgales elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmas mērķus un atbalsta pasākumus Latgales elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un producentu grupām raidījumu veidošanai latgaliešu valodā.

Rakstā tiek akcentēta elektronisko plašsaziņas līdzekļu nepieciešamība latgaliešu valodā, raugoties no latgaliešu valodas lietotāju komunikatīvajām vajadzībām. Padziļināti pētījumi par latgaliešu rakstu valodas pieprasījumu un patēriņu sabiedrībā palīdzētu izstrādāt stratēģiju nākamajiem gadiem, veidojot mediju politiku latgaliešu valodas saglabāšanai un attīstībai.

Atslēgas vārdi: informatīvā telpa, mediju politika, NEPLP Latgales elektronisko mediju programma, sabiedriskie mediji.

MEASURES FOR STRENGTHENING OF INFORMATION SPACE IN LATGALE AND SECURING OF THE LATGALIAN LANGUAGE IN ELECTRONIC MEDIA

The existence of two separate and distinctly different information spaces is acutely apparent in Latgale, and this situation is heightened by easily picked up Russian and Belarussian television programming as well as illegal satellite operator (smartcard) sharing. Considering these circumstances – and the fact that residents are exposed to vastly different information and interpretations about national, international, economic, social and cultural developments – national Latvian media policy is focused on forging closer links in the realm of information between Latgale and other regions of Latvia, thereby guaranteeing that residents of the border areas are informed of national processes and developments in international events.

What steps should be taken in order to, with a reasonable amount of investment, reach as large an audience as possible and promote the development of diverse content for the Latgalian audience?

The author of the article analyses the goals and support measures initiated by the Latgale electronic media programme of the National Electronic Mass Media Council (NEPLP) for Latgalian electronic media and producer groups. The programme is a set of measures and activities based on the public service remit for public and commercial media, which includes technical solutions for improving broadcasting standards. In particular, the programme focuses on supporting content generation at local radio stations, which in Latgale continue to be an important source of information and have substantial audiences.

The article focuses on tasks that should be performed by the Latgale multimedia studio of Latvian Radio. The studio is a precondition for increasing the public media audience in Latgale as well as for the consolidation of Latgalian identity and protection of the Latgalian language.

Based on the communicative needs of Latgalian speakers, the author accents the need for electronic media in the Latgalian language. In-depth studies regarding the demand for and use of written materials in the Latgalian language would help in developing a strategy for the coming years for shaping policy in regard to the preservation and further development of the Latgalian language.

Keywords: media politics, NEPLP Latgale electronic media programme, social media, minority language media.

Ievads

Komunikācijas zinātnieks Deniss Makveils (*Denis McQuail*) ir klasificējis

galvenos mediju izmantošanas iemeslus: iegūt informāciju par būtiskiem notikumiem un apstākļiem tuvākajā apkārtnē, sabiedrībā un pasaulē, atrast apstiprinājumu savām vērtībām, atrast pamatu sarunām un sociālajai interakcijai, gūt ieskatu citu cilvēku dzīves apstākļos, meklēt praktiskus padomus, pašizglītoties, apmierināt ziņkārību un gūt estētisku baudu relaksējoties (McQuail 1997: 57). Latgaliski rakstošo un raidošo mediju patērēšanas iemesliem jāpievieno valodas nozīme, jo var uzskatīt, ka latgaliešu mediju komunikatīvā funkcija ir apmierināt latgaliešu rakstu valodas lietotāju pašidentifikācijas vajadzību.

Lai apzīmētu valodas, kurām nav oficiāls statuss, tiek lietoti vairāki termini. Viens no izplatītākajiem ir apzīmējums „lingvistiskās minoritātes” vai „mazāk lietotās valodas”. Kā norāda reģionālo mediju eksperts Maiks Kormaks (*Mike Cormack*), termins „mazāk lietotās valodas” drīzāk tiek akceptēts kā politisks kompromiss, galvenokārt, lai izvairītos no termina „minoritāte” lietošanas, kurš nepatīk tām valstīm, kuras neatzīst konkrētas minoritātes savas valsts teritorijā (Cormack 2007: 1).

Kā norāda komunikācijas zinātnieki Ronalds Adlers (*Ronald Adler*) un Laurencs Rozenfelds (*Lawrence Rosenfeld*), ja daļa sabiedrības runā dominējošajā valodā un citi runā minoritātes valodā vai valodā, kas neskaitās prestiža, pastāv ļoti spēcīga ārpus grupas pastāvēšanas sajūta. Šādā situācijā pastāv divi iespējamie varianti: vai nu indivīds pakļaujas dominējošās valodas pārsvaram, vai arī atsakās no vairākuma valodas un turpina lojalitāti savai etniskajai valodai (Adler, Rosenfeld 1995: 74). Neskatoties uz to, ka Latgales latvieši (latgalieši) saprot un pārvalda latviešu literāro valodu, mūsdienās joprojām pastāv vajadzība pēc medijiem, kas raida latgaliski. Par to liecina SIA „Factum” mediju lietošanas paradumu pētījuma rezultāti Latgales reģionā. 37% aptaujāto Latgales iedzīvotāju (references grupā 26–55 gadi) uzskata, ka pārraides latgaliešu valodā būtu jāpiedāvā sabiedriskajai televīzijai (LTV), bet 45% domā, ka šādām pārraidēm būtu jāskan Latvijas Radio.¹

Sabiedrības daļai, kas pārstāv mazāk lietotu valodu, nereti rodas vēlme noniecināt savu valodu, atzīstot to par ne tik labu kā dominējošo valodu, bet reizēm cilvēki savu valodu uztver kā kaut ko īpašu un unikālu. Šī attieksme arī nosaka to, vai valoda tiks lietota vai aizstāta ar vairākuma valodu. Tieši šis aspekts ir nozīmīgs, perspektīvā pētot, kas ir latgaliešu mediju komunikatīvā funkcija, ņemot vērā, ka valodas prestižu lielā mērā nosaka tās lietošana nacionālajos plašsaziņas līdzekļos. Pēc Latvijas Radio raidījuma „Latgolas vārds” (ēterā no 1989. gada līdz 2012. gadam) redaktora Bronislava Spridzāna stāstītā, raidījuma mērķis bija uzturēt principu, ka latgaliski raida nacionālā radio programma: *Psiholoģiski latgaliešiem, vienai kur viņi dzīvotu, ir svarīgi, ka viņu dzimtajā valodā raida valsts radio no Rīgas. Tas bija viens no galvenajiem mērķiem jau no 90. gadu sākuma, palīdzēt latgaliešiem atgūt pašapziņu.*²

¹ Sk. Mediju lietošanas paradumu pētījums Latgales reģionā. Galvenie rezultāti. <http://neplpadome.lv/lv/sakums/academia/petijumi.html>

² *Bronislava Spridzāna atmiņas*. Pierakstīja D. Mjartāns, Rīga, 2008. gada 24. augustā.

Ņemot vērā, ka laika posmā no 2012. līdz 2017. gadam raksta autors bija Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (NEPLP) loceklis un NEPLP Latgales elektronisko mediju programmas izstrādātājs, raksta mērķis ir analizēt valsts atbalsta mehānismus, uzrunājot auditoriju, kas elektronisko plašsaziņas līdzekļu saturu patērē latgaliešu valodā.

Valoda plašsaziņas līdzekļos

Ja cilvēkiem būtu viegli pieejami plašsaziņas līdzekļi dzimtajā valodā, viņiem būtu dota iespēja apvienot informācijas iegūšanu ar latgaliešu valodas zināšanu nostiprināšanu.

Viens no svarīgiem mediju efektiem ir sociālā mācīšanās teorija, kas paredz, ka cilvēks nav spējīgs visu dzīvei nepieciešamo informāciju iegūt tiešā veidā. Mācīties var ne tikai no informācijas, kas tiek pasniegta, bet arī no jebkura šo informāciju veidojošajiem elementiem (McQuail 1997: 493). Tātad arī valodu, kādā ziņojums tiek pasniegts, ir iespējams apgūt no medijiem.

Literatūrzinātnieks Miķelis Bukšs, analizējot latgaliešu preses lomu, jau sešdesmit gadus atpakaļ, norādīja, ka tai vēsturiski ir bijusi cita loma nekā pārnovada latviešu preses izdevumiem. Ja preses izdevumi galvenokārt pilda informācijas avota funkcijas, tad latgaliešu preses izdevumi pildījuši arī „tautas audzināšanas” funkcijas (Bukšs 1957: 554). Tajā pašā laikā latgaliski raidošajiem un rakstošajiem medijiem nevajadzētu atkāpties šaurā kultūrvēsturiskā un valodnieciskā kontekstā, pievēršot pārlietu uzmanību kultūrvēsturiskajai tematikai, aizmirstot, ka tie joprojām ir plašsaziņas līdzekļi, kas piedalās informācijas sniegšanā un veicina diskusiju sabiedrībā.

Pašlaik nav neviena latgaliski rakstoša medija, ieskaitot interneta portālu *lakuga.lv*, kas šo funkciju veiktu, un latgaliski rakstošo sabiedrības aktīvistu diskusija ir pārcēlusies uz tiešsaistes sociālā tīkla vietni *Facebook* indivīdu un sabiedrisko organizāciju izveidotajām lapām un blogiem, piemēram, „Skreine.org – latgaļu spāks”, kas savu uzdevumu definē šādi: *Skreine.org dūmneica ir projekts, caur kuru mēs tēmēsim, analizēsim i vaicuosim vaicuojumus – Latgolys pošvaldeibom nūvodu i regiona līmenī, valstej ministreju i valdeibys līmenī. Mes nasabeistamīs saukt lītys eistajūs vuordūs i konfrontēt nataisneibu.*³

Katram plašsaziņas līdzeklim mērķis ir piesaistīt auditoriju, līdzekļus un līdz ar to pastāvēt. Tā kā lingvistisko minoritāšu mediji bieži netiek dotēti no valsts, tiem ir jāmeklē citas iespējas iegūt līdzekļus. Kā norāda mediju pētniece Izabella Guzmane (*Isabel Guzman*), gadījumā, ja plašsaziņas līdzeklis kļūst atkarīgs no kāda uzņēmēja, atsevišķiem politiķiem, sabiedriskās organizācijas, pastāv draudi, ka tas tiks izmantots šo viedokļa paudēju šaurās interesēs, taču minoritāšu medija patērētāji ierobežotās izvēles dēļ pievēršīsies šim „savam medijam”. Rodas situācija, kad

³ Sk. Skreine.org – latgaļu spāks. https://www.facebook.com/pg/skreine/about/?ref=page_internal, sk. 07.07.2017. Saglabāta oriģinālā rakstība.

sabiedrības viedoklis tiek veidots kādas politiskās kustības ekonomiskām vai citām interesēm (Guzman 2006). Cik lielā mērā šie secinājumi attiecas uz vietējiem un reģionālajiem medijiem Latgalē un medijiem latgaliešu valodā, ir atsevišķu pētījumu vērts jautājums.

Latgaliešu valoda un kultūra šķiet unikāla, raugoties no Latgales skatpunkta, tajā pašā laikā daudzās Eiropas valstīs pastāv līdzīga situācija. Kā uzskata minoritāšu mediju pētnieks Toms Morings (*Tom Moring*), tikai dažas lingvistiskās minoritātes Eiropā var pretendēt uz augstu funkcionālu līmeni medijos. Ideālā variantā Eiropas valstīs konkrētā lingvistiskās minoritātes valodā jābūt vismaz vienai radio un televīzijas stacijai, vai arī televīzijas programmām reģionālajā televīzijas kanālā. Laikraksts, kas iznāk reizi nedēļā, kā arī žurnāls, kas iznāk vismaz reizi mēnesī (Moring 2007: 17–24).

Minoritāšu mediju eksperts Žaks Gujots (*Jacques Guyot*) uzsver, ka ikkatra valsts pārstāv specifisku vēsturisku konstrukciju, kas nozīmē, ka pieņemtie likumi kādas minoritātes valodas izpaušmei katrā valstī ir atšķirīgi. Tas pats attiecas arī uz valodas statusu sabiedriskajos medijos. Attiecībā uz audiovizuāliem medijiem Eiropā, jāatgādina, ka vadošā loma ir sabiedriskajām radio un TV stacijām. Likumi garantē politisku plurālismu, pieeju politiskām partijām un arodbiedrībām, pastāv noteiktas kvotas nacionāliem un Eiropas audiovizuāliem darbiem. Nodrošināt raidījumus minoritāšu vai reģionālajās valodās ir tikai viens no daudzajiem pienākumiem, kas uzlikts sabiedriskajiem medijiem, taču konkrētas kvotas tam nav noteiktas: *Vienalga kāds medijs—radio vai televīzija—raidījumi minoritāšu valodās ir tikai ļoti maza daļa no kopējās programmas: visbiežāk tikai dažas stundas nedēļā, kas ir par maz, lai ievērojami veicinātu kādas valodas atdzimšanu vai atjaunošanu* (Guyot 2007: 34–49).

Mediju loma nacionālās kultūras identitātes un valodas stiprināšanā

Laika posmā līdz 2012. gadam latgaliešu valodas lietošanas iespējas Latvijas sabiedriskajos medijos bija visnotaļ ierobežotas. Vienīgais radio raidījumu „Latgolas vārds” (1989–2012) skanēja minoritātēm atvēlētajā Latvijas Radio (LR) 4 programmā, kas pārsvarā raida krievu valodā. Kā intervijā apliecināja raidījuma veidotājs B. Spridzāns, mēģinājumi raidījumu pārcelt uz Latvijas Radio 1 pat ar Nacionālās radio un televīzijas padomes (NRTVP) ieteikumu nedeļa rezultātu. Negatīvi noskaņots bija LR direktors Dzintris Kolāts, kurš uz argumentu, ka raidījums lībiešiem (latviešu valodā) skan LR 1, ir atbildējis: *Nu jā, tā tas ir, bet lībiešu ir palicis tikai daži desmiti!*⁴

2012. gadā līdz ar NEPLP ievēlēšanu situācija attiecībā uz saturu latgaliešu valodā elektroniskajos medijos pakāpeniski mainījās. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālajā stratēģijā 2012.–2017. gadam kā viens no mērķiem tika iekļauts punkts: *Sabiedrisko mediju stiprināšana un reforma, palielinot*

⁴ *Broņislava Spridzāna atmiņas*. Pierakstīja D. Mjartāns, Rīga, 2008. gada 24. augustā.

*sabiedrisko mediju lomu nacionālās kultūras identitātes stiprināšanā un latviešu valodas, ieskaitot latgaliešu valodas, lietošanā.*⁵

Tādā veidā NEPLP ārējā normatīvajā aktā bija nostiprināti sabiedriskā pasūtījuma uzdevumi attiecībā uz latgaliešu valodu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā tika veikti papildinājumi, kas uzliek par pienākumu sabiedriskajiem medijiem: *Nodrošināt latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida un lībiešu valodas kā pirmiedzīvotāju valodas saglabāšanu, aizsardzību, attīstību un lietošanu.*⁶

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijas 2012.–2017. gadam tapšanā NEPLP ņēma vērā ieteikumus, kas izskanēja 2012. gada 6. jūnijā Kultūras ministrijas rīkotajā konferencē Vārkavā „Latgaliešu valoda un latgaliskā identitāte.”⁷

Lai nodrošinātu sabiedrisko pasūtījumu raidījumiem latgaliešu valodā sabiedriskajos un komerciālajos medijos, NEPLP vērsās pie valdības, iesniedzot prasību budžeta grozījumiem par ikgadēju finansējumu sabiedriskajam pasūtījumam konkursa kārtībā reģionālajiem un vietējiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un producentu grupām Latgalē (50 000 latu apjomā), kā arī par finansējumu LR 1 iknedēļas raidījumam par Latgali latgaliski (7800 latu apjomā). Piešķirtais ikgadējais finansējums laika posmā no 2013. līdz 2017. gadam nodrošināja LR 1 raidījumu „Kolnasāta”, producentu grupas „Lietišķā Latgale” radoraidījumu „Pi myusim Latgolā”. No 2012. gada līdz 2014. gadam – Dautkom TV un Latgales Reģionālās TV raidījumus „Netradicionālā Latgale” un „Latgolys rubežys vaicojūt”, savukārt no 2016. gada producentu grupas „Trīs Karotes Medus” TV raidījuma „Sajūti Latgali” producēšanu latgaliešu valodā (raidījums skatāms arī 2017. gadā).

No producentu grupu iesniegtajām atskaitēm izriet, ka SIA „Lietišķā Latgale” 2015. gadā sagatavoja 124 raidījumus ciklā „Pi myusim Latgolā” latgaliešu valodā. Kopējais sagatavoto raidījumu garums – 31 stunda 40 minūtes. Raidījumu tematiskais uzsvars – pierobežas dzīve un nākotnes perspektīvas, kultūras dzīves daudzveidība Latgales reģionā, uzņēmējdarbības iespējas un latgaliešu valodas pastāvēšanas jautājumi. Raidījumi skanēja „Latgales radio”, radio „Ef-Ei” un “Divu krastu radio”. SIA „Dautkom TV” izveidoja desmit televīzijas raidījumus „Spīgeļs” (katru 26 minūšu garumā). Raidījumu cikls sastāvēja no divām daļām: „Patiesā Latgale” un „Vai latgaliešiem nepieciešams latgaliskais. Identitātes meklējumos”. SIA „Latgales Reģionālā televīzija” (LRT) 2015. gadā izveidoja desmit raidījumu ciklu „Pa sovam”. Tie bija dokumentāli informatīvi ikmēneša raidījumi par Latgales

⁵ Sk. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālā stratēģija 2012.–2017. gadam. <http://www.neplpadome.lv/lv/padome/normativie-akti/nacionala-strategija/>

⁶ Sk. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums. <http://neplpadome.lv/lv/assets/normativie%20akti/EPLL%2001.01.2017.pdf>

⁷ Sk. Sperga, Ilze (2012.15.06). Atsaverūt iz Kulturas ministreis reikuotū konferenci Vuorkovā. <http://www.lakuga.lv/2012/06/15/km-vuorkova/>

reģionu un tā ļaudīm, īpašu nozīmi pievēršot Latgales etniskajai un kultūras dzīves daudzveidībai, vienlaikus akcentējot reģiona un tā iedzīvotāju saikni ar Latviju. Raidījumi bija skatāmi kabeļtelevīzijā „Dautkom TV” (Daugavpils iedzīvotājiem), kā arī LRT atvēlētajā raidlaikā kanālā „Re:TV” Latgales apraides zonās un interneta portālos.⁸

2015. gadā tika izstrādāta un pieņemta „NEPLP Latgales elektronisko mediju programma”, kas aptver veicamās funkcijas informatīvās telpas stiprināšanai Latgalē un latgaliešu valodas raidījumu nodrošināšanai Latvijas sabiedriskajos un komerciālajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos, iezīmē veicamos soļus apraides uzlabošanai pierobežā un nelegālo audiovizuālo pakalpojumu izplatības ierobežošanai Latgalē.⁹

Programmu īstenojot, nodrošināta LR 4 programmas apraide pierobežā un visā Latgales teritorijā. 2017. gadā palielināta LR 1 un LR 3 programmas – raidītāju jaudas – Daugavpilī. Uzsākta LR 2 programmas raidīšana Dagdā un LR 1 programmas raidīšana Piedrujā (Krāslavas novads). 2018. gadā plānota LR 1 un LR 2 programmas raidītāju uzstādīšana Viļakā.

Latvijas Radio multimediju studijas darbības uzsākšana 2016. gadā ir vērtējama kā viens no būtiskākajiem NEPLP Latgales elektronisko mediju programmas sasniegtajiem mērķiem. Studijas darbības uzdevumi izriet no NEPLP apstiprinātā LR sabiedriskā pasūtījuma 2017. gadam:

- *Nodrošināt reģionālās informācijas plūsmu visām LR programmām, veidot un pārraidīt reģionālo saturu LR4 programmā, veidot saturu portālam lsm.lv, kā arī attīstīt kopprojektus ar LTV;*
- *Sasniegt sabiedrības daļu, kas radio ikdienā nepatērē, nodrošinot radio satura sasniedzamību sociālajos medijos visplašākajā veidā: izvietojot saturu multimediju formātā internetā – radio mājaslapās, apvienotajā mediju portālā lsm.lv, sociālās tīklošanās vietnēs, veidot sadarbību ar Re:TV un citām TV platformām;*
- *Latvijas Radio raidījuma (latgaliski) „Kolnasāta” veidošana;*
- *Nodrošināt Latgales studijas loga izveidi LR1 programmas Latgales apraides tīklā (stundas garš tiešraides raidījums latgaliski).¹⁰*

Neraugoties uz visnotaļ augstajiem LR 2 un LR 4 programmas reitingiem, LR 1 programmas klausītāju skaits pēc TNS datiem Latgalē 2016. gadā bija noslīdējis

⁸ Vairāk sk. NEPLP 2015. gada darbības pārskats.

http://neplpadome.lv/lv/assets/documents/Darbibas%20parskati/Parskats2015_prw.pdf

⁹ Sk. NEPLP iedzīvina Latgales elektronisko mediju programmu. <http://neplpadome.lv/lv/sakums/padome/padomes-sedes/sedes-sadalas/neplp-iedzivina-latgales-elektronisko-mediju-programmu.html>

¹⁰ Latvijas Radio 2017. gada sabiedriskā pasūtījuma plāns. <http://neplpadome.lv/lv/assets/documents/sabiedriskais%20pasutijums/LR%20sabiedriskais%20pasutijums%202017.pdf>

līdz pat 18 000 klausītājiem.¹¹ NEPLP, apstiprinot vadlīnijas LR 2017. gada sabiedriskajam pasūtījumam, uzdeva LR valdei attīstīt LR Latgales multimediju studijas darbību auditorijas palielināšanai Latgales apraides zonā, ieviešot LR 1 programmā Latgales „reģionālo logu”: *Izveidot diskusiju platformu par reģionam nozīmīgiem sabiedriski politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem, pie mikrofona aicinot politiķus, uzņēmējus, pašvaldību vadītājus, kultūras darbiniekus un uzklausat iedzīvotāju viedokļus.*¹² Raidījums „Latgolys stuņde” savu skanējumu no LR studijas Rēzeknē uzsāka 2017. gada 9. jūlijā un ēterā LR 1 no Daugavpils, Rēzeknes un Dagdas raidītājiem ir dzirdams katru piektdienu. Vai šī iniciatīva sasniegs mērķi un piesaistīs klausītājus ar vietējo saturu LR 1 programmai, varēs noskaidrot, izvērtējot sociālo un mediju pētījumu kompānijas „TNS Latvia” pētījuma datus par radio auditoriju 2018. gadā.

Kopsavilkumā ir jāatzīst, ka NEPLP iedzīvinātā „Latgales elektronisko plašsaziņas līdzekļu programma” ir vērtējama kā konkrēts solis, lai virzītos uz sabiedrisko mediju apraides nodrošināšanu austrumu pierobežā, palielinātu sabiedrisko mediju auditoriju Latgalē, nodrošinātu Valsts valodas likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto latgaliešu rakstu valodas, aizsardzību, attīstību un lietošanu.

Tālejoši raugoties, pastāv iespēja izveidot atsevišķu LR Latgales programmu latgaliešu valodā, jo LR 5 programmas apraidei piešķirtās frekvences Rēzeknē un Daugavpilī varētu tikt nodotas Latgales studijas vajadzībām. Ar šādu priekšlikumu 2017. gada 25. maijā biedrība „Latgolys Saeima” septiņu Latgales sabiedrisko organizāciju vārdā atklātā vēstulē vērsās pie NEPLP.¹³

Joprojām aktuāls ir Latgales sabiedrisko organizāciju ierosinājums NEPLP novirzīt konkrēti noteiktu daļu (2–4%) no LTV un LR sabiedriskā pasūtījuma veidošanai atvēlētās valsts dotācijas Latgales tematikas izvēršanai un latgaliešu valodas nodrošināšanai sabiedriskajos medijos.¹⁴

¹¹ Sk. Pavasarī radio vismaz reizi nedēļā klausījušies 78% Latvijas iedzīvotāju. <http://www.tns.lv/?lang=lv&fullarticle=true&category=showuid&id=4986>

¹² Sk. Apstiprina vadlīnijas LR 2017. gada sabiedriskajam pasūtījumam. <http://neplpadome.lv/lv/sakums/padome/padomes-sedes-sadalas/apstiprina-vadlinijas-lr-2017.-gada-sabiedriskajam-pasutijumam.html>

¹³ Sk. Latgolys NVO atklutuo viestule NEPLP. <http://www.lakuga.lv/2017/05/25/latgolys-nvo-atklutuo-viestule-neplp>

¹⁴ Sk. Latgolys Saeima (2012.13.02). Sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos jāskan latgaliešu valodā. <https://www.diena.lv/raksts/latvija/viedokli/latgolys-saeima-sabiedriskajos-medijos-jaskan-ari-latgaliesu-valodai-13931207>

LITERATŪRA

- Adler, Ronald B., Rosenfeld, Lawrence B. (1995). *Interplay: the process of interpersonal communication*. Orlando: Harcourt Brace College Publishers.
- Broņislava Spridzāna atmiņas. Pierakstīja D. Mjartāns, Rīga, 2008. gada 24. augustā.
- Bukšs, Mikelis (1957). *Latgaļu literatūras vēsture*. Minhe: Latgaļu izdevnīceiba.
- Cormack, Mike (2007). Studying Minority Language Media. *Minority Language Media: Concepts, Critiques and Case Studies Matters*. Clevedon, Buffalo, New York: Multilingual Matters Ltd. 1–16.
- Deuze Mark (2006). Ethnic media, community media and participatory culture. *Journalism*, Vol. 7, No. 3. 262–280.
- Latvijas Republikas Saeima (2010.11.08). *Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums*. <https://likumi.lv/doc.php?id=214039>, sk. 07.07.2017.
- Guyot, Jacques (2007). Minority Language Media and the public sphere *Minority Language Media: Concepts, Critiques and Case Studies Matters*. Clevedon, Buffalo, New York: Multilingual Matters Ltd. 34–52.
- Guzman, Isabel (2006). Competing Discourses of Community. *Journalism*, Vol.7, No. 3. 281–298.
- McQuail, Denis (1997). *Audience Analysis*. London: SAGE Publications.
- McQuail, Denis (2005) *Mass Communication Theory*. London: SAGE Publications.
- Moring, Tom (2007). Functional Completeness in Minority Language. *Media in Minority Language Media: Concepts, Critiques and Case Studies Matters*. Clevedon, Buffalo, New York: Multilingual Matters Ltd. 17–34.
- Latgolys Saeima (2012). Sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos jāskan latgaliešu valodā. *Diena*. (2012.13.02). <https://www.diena.lv/raksts/latvija/viedokli/latgolys-saeima-sabiedriskajos-medijos-jaskan-ari-latgaliesu-valodai-13931207> sk. 07.07.2017.
- Latvijas Radio 2017. gada sabiedriskā pasūtījuma plāns. <http://neplpadome.lv/lv/assets/documents/sabiedriskais%20pasutijums/LR%20sabiedriskais%20pasutijums%202017.pdf>, sk. 07.07.2017.
- NEPLP (2012). Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālā stratēģija 2012.–2017. gadam. *Nacionālā stratēģija*. <http://www.neplpadome.lv/lv/padome/normativie-akti/nacionala-strategija/>, sk. 07.07.2017.
- NEPLP (2015). NEPLP 2015. gada darbības pārskats. http://neplpadome.lv/lv/assets/documents/Darbibas%20parskati/Parskats2015_prw.pdf, sk. 15.07.2017.
- NEPLP (2016). NEPLP iedzīvina Latgales elektronisko mediju programmu. <http://neplpadome.lv/lv/sakums/padome/padomes-sedes/sedes-sadalas/neplp-iedzivina-latgales-elektronisko-mediju-programmu.html>, sk. 07.07.2017.
- NEPLP (2012). SIA „Factum” mediju lietošanas paradumu pētījums Latgales reģionā. Galvenie rezultāti. *Pētījumi*. <http://neplpadome.lv/lv/sakums/academia/petijumi.html>, sk. 07.07.2017.
- Skreine.org – latgaļu spāks (2017). https://www.facebook.com/pg/skreine/about/?ref=page_internal, sk. 07.07.2017.
- Sperga, Ilze (2012.15.06). Atsaverūt iz Kultūrys ministreis reikuotū konferencei Vuorkovā. <http://www.lakuga.lv/2012/06/15/km-vuorkova/>, sk. 16.07.2017.